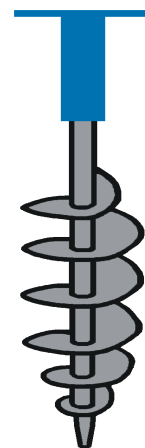

GRUNT

PRACOWNIA DOKUMENTACJI
GEOLOGICZNYCH I GEOTECHNICZNYCH

61-886 Poznań, ul. Półwiejska 37/13, tel. /fax.(061) 853-31-72, tel. kom. 0602-52-80-37
REGON 631097904 NIP 972-008-84-24

DOKUMENTACJA GEOTECHNICZNA

Kanalizacja obszaru Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka i Okolic

*Kontrakt II – Zlewnia Oczyszczalni Ścieków w Koziegłowach. Zadanie 4b
Część VI – rejon ulicy Szkolnej – część wschodnia*

Zamawiający: **ZWIĄZEK MIĘDZYGMINNY**
„PUSZCZA ZIELONKA”
ul. Nowy Rynek 8
62-095 Murowana Goślina

Opracował:

mgr Wojciech Gruntmejer
upr. geol. nr VII-1115

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

TEKST str. 1 – 13

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Wykresy uziarnienia gruntu
2. Wyniki badań laboratoryjnych
3. Wyniki badań sondą SL
4. Mapa orientacyjna skala 1 : 1000
5. Mapa dokumentacyjna (3 arkusze) skala 1 : 1000
6. Objaśnienia znaków i symboli
7. Legenda do przekrojów
8. Przekroje geotechniczne (4 arkusze) skala 1 : $\frac{100 \text{ pion.}}{1000 \text{ poz.}}$

1. WSTĘP

1.1 Zleceniodawca: GRONTMIJ Polska Sp. z o.o., ul. Ziębicka 35, 60-164 POZNAŃ.

1.2 Cel badań

Celem niniejszej dokumentacji jest zbadanie i uszczegółowienie rozpoznania budowy geologicznej i warunków geotechnicznych, występujących w podłożu projektowanej kanalizacji sanitarnej, przedstawionych w opinii o warunkach gruntowo – wodnych, wykonanej przez mgr Zdzisława Olejnika w 2001 r., w ramach przedsięwzięcia pod nazwą Kanalizacja Obszaru Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka i okolic.

1.3 Podstawa prawna: Rozporządzenie MSW i A, z dnia 24 września 1998 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. Nr 126, z dnia 8 października 1998 r.) oraz polska norma PN-B-02479 - „Geotechnika – dokumentowanie geotechniczne – zasady ogólne 1998 r.”.

1.4 Rodzaj inwestycji

Projektuje się budowę grawitacyjnego kolektora sanitarnego w Czerwonaku, w ciągu ul. Szkolnej, na odcinku o długości około 1800 m, począwszy od studni rewizyjnej S 30 na zachodzie, do studni S 67 na wschodzie, w Kicinie.

Kanał główny wykonany będzie z kamionkowych rur przeciskowych metodą mikrotunelingu, miejscami tylko w wykopie otwartym.

Na obecnym etapie prac nie są wyznaczone lokalizacje komór roboczych startowo – odbiorczych.

Trasa kolektora wyznaczona została w ciągu ww. ul. Szkolnej, pod jej asfaltową nawierzchnią, która wyniesiona jest około 86 m n.p.m. w południowo – wschodniej, peryferyjnej części Czerwonaka (rejon ul. Zagórze) do około 96 m n.p.m. w Kicinie, w sąsiedztwie skrzyżowania ul. Szkolnej z ul. Poznańską. Deniwelacje terenu dochodzą do około 10 m.

Przewody kanalizacyjne sytuowane będą w zależności od konfiguracji terenu, na głębokości około 4 – 7,5 m p.p.t.

1.5 Prace terenowe

W celu udokumentowania warunków gruntowo – wodnych występujących w podłożu na trasie przyszłego kolektora sanitarnego, 30 kwietnia i 4 maja 2004 r. wykonano 14 otworów badawczych o głębokości 6 – 8,5 m i łącznym metrażu 100 mb. oraz 4 sondowania gruntów „in situ” sondą dynamiczną lekką typu SL.

Miejsca wierceń wyznaczone zostały we fragmentach terenów o nieutwardzonej nawierzchni, poza strefą występowania uzbrojenia podziemnego, w możliwie najbliższym sąsiedztwie poboczy jezdni ul. Szkolnej.

Przy ustalaniu lokalizacji i rozstawu otworów wiertniczych uwzględnione zostały wytyczne projektowe badań podłoża gruntowego dla tras rurociągów i kanałów zakrytych, normy budowlane PN-81/B-03020 i PN-B-02479 oraz sugestie i zalecenia Zakładu Kanalizacji AQUANET – Poznań Sp. z o.o.

Wiercenia badawcze wytyczono metodą domiarów prostokątnych, w nawiązaniu do istniejących obiektów, w oparciu o mapy zasadnicze w skali 1 : 500.

Dla celów niniejszego opracowania, mapy te zostały przeskalowane do 1 : 1000.

Rzędne miejsc, w których prowadzono badania odczytano i wyinterpretowano z rysunku wysokościowego, przedstawionego na ww. mapach oraz na profilu podłużnym kanału (niwelecie).

2. POŁOŻENIE TERENU BADAŃ

Trasa projektowanej kanalizacji przebiega wzdłuż ul. Szkolnej, przez tereny Czerwonaka położone w jego południowo – wschodniej, peryferyjnej części, począwszy od rejonu skrzyżowania z ul. Zagórze, do skrzyżowania z ul. Poznańską, na południu Kicina.

Pod względem geomorfologicznym (według E. Tomaszewskiego) omawiane tereny położone są w obrębie erozyjnej równiny sandrowej, rozciętej młodą dolinką Potoku Kicińskiego – prawobrzeżnego dopływu Warty.

Dno ww., głęboko wciętej dolinki i przepływający w niej nieduży ciek, znajdują się w poziomie niższym o około 5 – 10 m niż niweleta ul. Szkolnej.

W południowych fragmentach Kicina, w obrębie równiny sandrowej osadzony został pagór wydmowy, podparty od wschodu zdenudowanymi częściowo fragmentami spiętrzonych wzgórz morenowych (Dziewicza Góra).

Powierzchnia jezdni ul. Szkolnej na charakteryzowanym odcinku wyniesiona jest od około 86 m n.p.m. w jej zachodnim fragmencie, do około 96 m n.p.m. na krańcu wschodnim. Zaznacza się pochylenie terenu na południe, do doliny Potoku Kicińskiego oraz na zachód, ku rzece Warcie.

3. BUDOWA GEOLOGICZNA

Rozpoznaniem geologicznym objęto podłoże gruntowe do maksymalnej głębokości 8,5 m p.p.t.

Stwierdzono występowanie czwartorzędowych, plejstoceniowych, naprzemianległych, dwóch różnowiekowych poziomów wodnolodowcowych osadów piaszczysto – żwirowych, rzadziej eolicznych, rozdzielających lodowcowe gliny morenowe młodszego zlodowacenia bałtyckiego i starszego, środkowopolskiego.

Miejscami, różne stratygraficznie gliny nie posiadają wyraźnej, rozdzielającej je warstwy osadów międzymorenowych.

W obrębie ww., starszych, wodnolodowcowych piasków, odłożone zostały soczewy i przewarstwienia mułków – gruntów o charakterze zastoiskowym.

Wśród lodowcowych utworów zwałowych zaobserwowano soczewy niespoistych, często zaglinionych piasków.

Od powierzchni występuje warstwa gleby, bądź nasypów, związanych z zasypką przewodów energetycznych, telekomunikacyjnych i wodociągowych.

Pod asfaltową nawierzchnią jezdni ul. Szkolnej będą to nasypy konstrukcyjne podbudowy drogowej.

4. WARUNKI GEOTECHNICZNE

Warunki geotechniczne ustalono na podstawie wyników terenowych badań makroskopowych i laboratoryjnych analiz pobranych próbek gruntów oraz na podstawie prac kameralnych, z uwzględnieniem wymogów norm PN-81/B-03020 i PN-B-02479.

Grunty rodzime występujące w omawianym podłożu ujęto w czterech grupach.

Grupa I - obejmuje wszystkie, bez względu na wiek i genezę, mineralne, niespoiste osady, tj. dwa, różnowiekowe poziomy wodnolodowcowych piasków, śródglinowe, piaszczyste soczewy oraz lokalnie występujące piaski eoliczne. Są to grunty wilgotne i nawodnione w stanie średniozagęszczonym i zagęszczonym.

W zależności od uziarnienia osadów i stopnia ich zagęszczenia, w grupie tej wydzielono pięć warstw geotechnicznych:

warstwa I_A - to średniozagęszczone, o zbadanym sondowaniem i uśrednionym stopniu zagęszczenia $I_D^{(n)} = 0,50$, piaski drobne oraz piaski pylaste na pograniczu piasków gliniastych, miejscami z wkładkami i przewarstwieniami piasków gliniastych,

warstwa I_B - to średniozagęszczone, o $I_D^{(n)} = 0,05$ piaski średnie, miejscami zaglinione oraz z przewarstwieniami piasków grubych,

warstwa I_C - to zagęszczone, o $I_D^{(n)} = 0,70$, piaski drobne i piaski pylaste na pograniczu piasków gliniastych i pyłów piaszczystych,

warstwa I_D - to zagęszczone, o $I_D^{(n)} = 0,70$, piaski średnie,

warstwa I_E - to zagęszczone pospółki, o $I_D^{(n)} = 0,70$.

Grupa II - obejmuje mineralne, małospoiste i spoiste mułki – grunty o charakterze zastoiskowym. Według normy PN-81/B-03020 utwory te oznaczone są symbolem „B” geologicznej konsolidacji.

W zależności od konsystencji mułków, w grupie tej wydzielono dwie warstwy geotechniczne:

warstwa II_A - to plastyczne, o zbadanym laboratoryjnie stopniu plastyczności $I_L^{(n)} = 0,35$, pyły, przewarstwione glinami pylastymi oraz niespoistymi piaskami o drobnym i pylastym uziarnieniu,

warstwa II_B - to twardoplastyczne, na pograniczu plastycznych gliny pylaste, o $I_L^{(n)} = 0,25$.

Grupa III - zaliczono do niej mineralne, małospoiste, miejscami silnie spiaszczone utwory zwałowe młodszej akumulacji lodowca z okresu zlodowacenia bałtyckiego.

Są to nieskonsolidowane piaski gliniaste, oznaczone symbolem „B” geologicznej konsolidacji.

W zależności od konsystencji ww. utworów, w grupie tej wydzielono trzy warstwy geotechniczne:

warstwa III_A - to grunty miękkoplastyczne, o $I_L^{(n)} = 0,65$,

warstwa III_B - to grunty plastyczne, o $I_L^{(n)} = 0,35$,

warstwa III_C - to grunty twardoplastyczne, o $I_L^{(n)} = 0,15$.

Grupa IV - obejmuje starsze utwory lodowcowe zlodowacenia środkowopolskiego.

Są to skonsolidowane, małospoiste piaski gliniaste i spoiste gliny piaszczyste, należące do grupy genetycznej „A”.

W zależności od konsystencji ww. utworów, w grupie tej wydzielono trzy warstwy geotechniczne:

warstwa IV_A - to grunty miękkoplastyczne, na pograniczu plastycznych, o $I_L^{(n)} = 0,50$,

warstwa IV_B - to grunty plastyczne, o $I_L^{(n)} = 0,35$,

warstwa IV_C - to grunty twardoplastyczne, o $I_L^{(n)} = 0,15$.

Przy wydzielaniu grup gruntów i warstw geotechnicznych pominięto przypowierzchniową warstwę gleby oraz lokalne nasypy.

Przestrzenne rozmieszczenie warstw gruntów w omawianym podłożu przedstawiono na załączonym przekroju geotechnicznym (niwelecie kanału).

Wartości cech fizyczno – mechanicznych osadów podano w zestawieniu wyników badań laboratoryjnych, na wykresach uziarnienia i zagęszczenia, natomiast uśrednione wartości parametrów geotechnicznych gruntów podano w tabeli, na „Legendzie do przekrojów”.

5. WARUNKI WODNE

Dokumentowane podłoże zbudowane jest z gruntów przepuszczalnych – dwóch poziomów wodnolodowcowych piasków, rzadziej żwirów, rozdzielających słaboprzepuszczalne, różnowiekowe gliny lodowcowe.

Przepuszczalne są też soczewy śródglinowych piasków oraz przypowierzchniowa warstwa gleby i lokalne, piaszczyste nasypy.

Wodę gruntową zaobserwowano w nadglinowych i śródglinowych – międzymorenowych piaskach oraz we fragmentach silnie spiaszczonych glin.

W zależności od ukształtowania powierzchni terenu oraz konfiguracji warstw glin, woda w piaskach posiada zwierciadło swobodne, w głębszym podłożu pod ciśnieniem hydrostatycznym.

Ponadto, wśród glin, we fragmentach spiaszczonych piasków gliniastych występują dość intensywne sączenia wody.

Jednorazowe pomiary i obserwacje wody gruntowej przeprowadzono w otworach wiertniczych w trakcie ich wykonywania, tj. w grudniu 2001 r. w ramach opracowania archiwalnego oraz na przełomie kwietnia i maja 2004 r., w ramach prac i badań dla niniejszej dokumentacji.

Poziomy stabilizacji międzymorenowej wody gruntowej w ww. okresach obserwacyjnych nie wykazywały większych różnic.

Pierwszą od powierzchni terenu wodę gruntową o zwierciadle swobodnym w nadglinowych bądź śródglinowych piaskach zaobserwowano na głębokości około 1,6 – 2,4 m p.p.t., na rzędnej około 87,0 – 89,4 m n.p.m.

Wodę gruntową o zwierciadle napiętym nawiercono w międzymorenowych piaskach bądź w glinach, na głębokości około 3,8 – 7,1 m p.p.t., na rzędnej około 84,3 – 88,4 m n.p.m., a jej poziom piezometryczny stabilizował się na głębokości około 2,0 – 4,5 m p.p.t., na rzędnej około 85,7 – 90,8 m n.p.m.

Ponieważ ul. Szkolna przebiega nieco powyżej górnej krawędzi dolinki Potoku Kicińskiego, należy przypuszczać, że woda gruntowa wykazuje pochylenie zwierciadła na południe, w kierunku ww. ciek, który dla okolicznych terenów stanowi naturalną bazę drenażu.

Sporadycznie, nieco odmienne kierunki przepływu wody w gruncie wymuszane są lokalnymi uwarunkowaniami, wynikającymi ze zmiennej konfiguracji powierzchni terenu.

Obserwacje wody gruntowej z przełomu kwietnia i maja 2004 r. przypadły na okres trwania jej stanów średnich, zbliżonych do niskich.

Na podstawie ogólnej charakterystyki budowy geologicznej podłoża i warunków hydrogeologicznych oraz zebranych informacji, bardzo orientacyjnie przyjmuje się, że w okresach wysokich stanów wody gruntowej, tj. po długotrwałych i intensywnych opadach atmosferycznych oraz po wiosennych roztopach pokrywy śnieżnej, ewentualne podniesienie się wody w międzyglinowych piaskach spowoduje nieznaczny wzrost jej ciśnienia hydrostatycznego, bądź zmianę zwierciadła ze swobodnego na napięte.

W przypowierzchniowych, nadglinowych piaskach pojawi się woda tzw. zawieszona, a w głębszym, gliniastym podłożu sączenia o większej intensywności niż te z końca kwietnia i początku maja 2004 r.

W celu ewentualnego odwodnienia podłoża, podaje się poniżej współczynniki filtracji „k”, ustalone na podstawie krzywych uziarnienia, według wzoru amerykańskiego USBSC

$$\text{„k”} = 0,0036 \times d_{20}^{2,3} \text{ (m/s),}$$

które wynoszą:

- dla piasków drobnych i pylistych

$$\text{„k”} = 22 - 39 \times 10^{-6} \text{ m/s}$$

$$\text{„k}_{\text{śr}}” = 30,8 \times 10^{-6} \text{ (m/s),}$$

- dla piasków średnich

$$\text{„k”} = 6 - 15 \times 10^{-5} \text{ (m/s)}$$

$$\text{„k}_{\text{śr}}” = 10,7 \times 10^{-5} \text{ (m/s),}$$

- dla pospółek

$$\text{„k”} = 23 \times 10^{-5} \text{ (m/s).}$$

Z otworów nr 7 i 14 pobrano próby wody do analizy chemicznej. Jako środowisko dla składników betonu badane wody wykazały słabą agresywność kwasową la_1 .

Szczegółowe dane dotyczące wody gruntowej, tj. określenie wodonośca, rodzaju zwierciadła i głębokości jego występowania przedstawiono na załączonych przekrojach geotechnicznych (niwelecie kanalizacji).

6. WNIOSKI

Przeprowadzone badania wykazały, że na rozważanej trasie projektowanego ułożenia przewodów kanalizacji sanitarnej podłoże posiada zróżnicowaną budowę geologiczną, zmienne są też warunki gruntowo – wodne.

Występują tu rodzime, mineralne grunty niespoiste, dwa poziomy wodnolodowcowych piasków, rzadziej żwirów i rozdzielające je różnowiekowe, gliniaste utwory zlodowacenia bałtyckiego i środkowopolskiego.

Stropowe fragmenty piasków są w przewadze wilgotne, w stanie średniozagęszczonym, o $I_D^{(n)} = 0,50$.

Piaski śródglinowe i międzymorenowe są głównie nawodnione i zagęszczone, o $I_D^{(n)} = 0,70$.

Wszystkie lodowcowe, małospoiste piaski gliniaste, rzadziej spoiste gliny piaszczyste oraz zastoiskowe pyły i gliny pylaste, występują w trzech konsystencjach: miękkoplastycznej ($I_L^{(n)} = 0,65 - 0,50$), plastycznej ($I_L^{(n)} = 0,35$) i twardoplastycznej ($I_L^{(n)} = 0,15$).

Zbadane podłoże gruntowe umożliwia wykonanie bezpośredniego posadowienia kolektora przy wykorzystaniu metody mikrotunelingu.

Na całej rozważanej trasie kolektora, w poziomie projektowanego sytuowania jego przewodów występować będą na przemian małospoiste piaski gliniaste i spoiste gliny piaszczyste w stanie miękkoplastycznym i plastycznym, częściowo twardoplastycznym oraz niespoiste, nawodnione, zagęszczone piaski różnej granulacji, lokalnie pospółki.

Oprócz powyższych uwarunkowań geotechnicznych, tj. zmienności rodzaju i stanu gruntów zalegających w podłożu, w pracach projektowych należy uwzględnić również uwarunkowania technologiczne i materiałowe (rodzaj rur, sposób ich łączenia, długości odcinków, właściwości materiałowe).

Pewne problemy wykonawcze stwarzać może realizacja otwartych wykopów dla komór startowych i końcowych oraz studni rewizyjnych.

Wykonawstwo ewentualnych, głębokich robót ziemnych na niektórych odcinkach przyszłej kanalizacji musi uwzględniać obecność najsłabszej warstwy małospoistych, mocno

uplastycznionych piasków gliniastych oraz śródglinowej wody gruntowej, w przewodzie o zwierciadle pod ciśnieniem hydrostatycznym.

Zwraca się szczególną uwagę na specyficzne, tiksotropowe właściwości ww. piasków gliniastych.

Grunty te pod wpływem dodatkowego zawilgocenia i drgań wywołanych np. od mechanicznego sprzętu budowlanego, bardzo łatwo ulegają uplastycznieniu, a nawet upłynnieniu.

Na podstawie dokonanego rozpoznania środowiska gruntowo – wodnego stwierdza się, że wpływ inwestycji oraz prognozowane zmiany w tym środowisku w trakcie jej realizacji będą pomijalnie małe.

Metoda bezwykopkowa nie powoduje bowiem naruszenia naturalnej struktury gruntów zalegających w podłożu.

Występujące tu ww. słabe piaski gliniaste, lokalnie mułki nie będą poddane czynnikom pogarszającym ich pierwotne cechy.

Wyeliminowane będą kosztowne i uciążliwe prace odwodnieniowe oraz roboty związane z formowaniem nasypu budowlanego – zasypki wykopów.

ZESTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ LABORATORYJNYCH WODY GRUNTOWEJ

Temat CZERWONAK – ul. Szkolna, kanalizacja sanitarna
Otwór nr 7
Głębokość pobrania 2,00 m p.p.t.
Data pobrania 30.04.2004 r.

Badania fizyko – chemiczne

Zapach	ziemny	Amoniak	0,0 mg/N
Odczyn pH	6,8	Siarczany	176,5 mg/l SO ₄
Twardość ogólna	36,3 st. niem.	Wolny CO ₂	74,0 mg/l CO ₂
Zasadowość	15,4 m val/l	Agresywny CO ₂	0,0 mg/l CO ₂
Zasad. alkal.	0,0 m val/l	Sucha pozostałość	1496,5 mg/l
Żelazo ogólne	- mg/Fe	Wapń	198,8 mg/l Ca
Mangan	- mg/l Mn	Magnez	35,0 mg/l Mg
Chlorki	78,1 mg/l Cl		

Orzeczenie: Według PN-80/B-01800 badana próbka wody jako środowisko dla betonów wykazuje słabą agresywność kwasową I_{a1}.

ZESTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ LABORATORYJNYCH WODY GRUNTOWEJ

Temat CZERWONAK – ul. Szkolna, kanalizacja sanitarna
Otwór nr 14
Głębokość pobrania 1,60 m p.p.t.
Data pobrania 04.05.2004 r.

Badania fizyko – chemiczne

Zapach	ziemny	Amoniak	0,0 mg/N
Odczyn pH	6,9	Siarczany	228,7 mg/l SO ₄
Twardość ogólna	24,0 st. niem.	Wolny CO ₂	6,0 mg/l CO ₂
Zasadowość	7,0 m val/l	Agresywny CO ₂	0,0 mg/l CO ₂
Zasad. alkal.	0,0 m val/l	Sucha pozostałość	952,1 mg/l
Żelazo ogólne	- mg/Fe	Wapń	97,8 mg/l Ca
Mangan	- mg/l Mn	Magnez	44,7 mg/l Mg
Chlorki	134,9 mg/l Cl		

Orzeczenie: Według PN-80/B-01800 badana próbka wody jako środowisko dla betonów wykazuje słabą agresywność kwasową I_{a1}.